

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Практичні завдання
до самостійної роботи з навчальної дисципліни**

"ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ"

**для студентів напряму підготовки
6.030505 "Управління персоналом та економіка праці"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування та регіональної економіки.

Протокол № 2 від 30.08.2012 р.

Укладач Кожанова Є. П.

П69 Практичні завдання до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Економічний аналіз" для студентів напряму підготовки 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці" денної форми навчання / укл. Є. П. Кожанова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 36 с. (Укр. мов.)

Подано завдання для самостійної роботи студентів за темами навчальної дисципліни, які допоможуть сформувати навички щодо виявлення резервів ефективного використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів з метою прийняття управлінських рішень, спрямованих на забезпечення ефективного розвитку підприємства.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці".

Вступ

Формування ринкових відносин потребує подальшого вдосконалення управління в усіх ланцюгах народного господарства. Науковий рівень управління передбачає всебічний розвиток аналітичної роботи. Завдання економічного аналізу полягає в тому, щоб із різного роду даних, іноді різнобічних і розрізнених, що відображають окремі явища й факти, скласти загальну цілісну картину процесу, виявити властиві йому закономірності. З'являється потреба в аналізі як проміжній ланці у системі управління між одержанням інформації про роботу об'єкта і прийняттям рішень. Прийняття рішень на рівні підприємства, яке розглядається як складна динамічна система, потребує комплексного підходу до економічного аналізу, що ґрунтується на дослідженні проблем і об'єктів як сукупності взаємопов'язаних елементів.

Широке використання економічного аналізу потребує оволодіння основами аналізу господарської діяльності, підготовки кваліфікованих спеціалістів, які б добре уявляли собі зміст і завдання економічного аналізу на сучасному етапі розвитку країни, його методологічні та організаційні принципи, прийоми й методи.

Метою вивчення навчальної дисципліни "Економічний аналіз" є формування у студентів системи теоретичних знань, вмінь та навичок практичної роботи з аналізу виробничої й фінансово-комерційної діяльності підприємства, які дозволили б їм найкращим чином досягти економічних цілей виробництва – одержання високих прибутків у результаті виявлення резервів виробництва й розробки заходів щодо їх реалізації, вибору найбільш оптимальних рішень на перспективу.

Лекційна форма навчання поєднується з самостійною роботою студентів, завдяки якій закріплюються і поглиблюються одержані на лекціях знання. Це сприяє виробленню вмінь та навичок практичної діяльності у сфері виявлення резервів розвитку виробництва, на основі чого приймаються управлінські рішення щодо покращення використання всіх видів ресурсів.

У методичній розробці наведені як загальні для усіх студентів дані, так і базові, які корегуються на коефіцієнт K , що видається викладачем.

Модуль 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності

Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу

Задача 1. Розрахувати середню оптову ціну продукції за планом і фактично за даними табл. 1.

Таблиця 1

Вихідні дані для розрахунку середньої оптової ціни продукції

Найменування продукції	Обсяг виробництва, т		Ціна, грн/т	
	план	факт (базовий варіант)	план	факт
А	1 500	1 400	3 300	3 420
Б	2 400	2 650	4 500	4 540
В	1 200	1 550	1 400	1 490
Г	2 900	2 440	1 200	1 240
Усього				

Задача 2. Розрахувати середній темп зростання обсягу виробництва за такими даними випуску продукції за 5 років. У 2008 році було вироблено продукції на суму 56 890 тис. грн, у 2009 році – на суму 58 760 тис. грн, у 2010 році – на суму 55 780 тис. грн, у 2011 році – на суму 59 700 тис. грн, у 2012 році – на суму 62 450 тис. грн.

Задача 3. Нейтралізація впливу фактора обсягу виробництва на суму матеріальних витрат підприємства. Розрахувати планові витрати на матеріальні ресурси на фактичний обсяг виробництва. Вихідні дані для розрахунку наведені в табл. 2. Фактичний обсяг виробництва – 136 000 т, плановий – 130 тис. т.

Вихідні дані для розрахунку планових витрат на матеріальні ресурси на фактичний обсяг виробництва

Матер. ресурси	План			Факт			Планові матер. витрати на фактичний обсяг продукції, тис. грн
	питомі витрати, нат. од./т	ціна грн /нат. од.	сума на весь обсяг виробництва, тис. грн	питомі витрати, нат. од./т	ціна грн /нат. од.	сума на весь обсяг виробництва, тис. грн	
А	0,30	140		0,31	145		
Б	1,12	230		1,10	230		
В	0,67	190		0,65	198		
Г	0,22	450		0,23	451		
Д	0,75	670		0,75	780		
Усього							

Задача 4. Нейтралізація впливу вартісного фактора на обсяг виробництва продукції. Розрахувати фактичний обсяг виробництва за плановими цінами. Вихідні дані для розрахунку наведені в табл. 3.

Вихідні дані для розрахунку фактичного обсягу виробництва за плановими цінами

Продукція	План			Факт			Фактичний обсяг за плановими цінами, тис. грн
	кількість, т	ціна, грн	сума, тис. грн	кількість, т	ціна, грн	сума, тис. грн	
А	2 300	180		2 560	195		
Б	1 700	980		1 600	1 000		
В	3 700	1 400		3 500	1 470		
Г	4 200	2 400		4 000	2 450		
Усього							

Модуль 2. Техніко-економічний і фінансовий аналіз

Теми 4 – 9

Комплексне завдання

Оцінка виробничо-ресурсного потенціалу і використання персоналу на Харківському агрегатному заводі

1. Загальна характеристика підприємства, його структура та призначення

Філію ДП "Завод імені В. О. Малишева" "Харківський агрегатний завод" (ХАЗ) створено з метою задоволення суспільних потреб у його продукції, товарах, роботах, послугах і реалізації соціальних та економічних інтересів трудового колективу й власника майна.

Для досягнення зазначених цілей ХАЗ здійснює: випуск продукції виробничо-технічного і спеціального призначення: двигунів, енергетичного обладнання, паливної апаратури, інструменту тощо; виробництво товарів народного споживання та надання послуг; виконання дослідно-конструкторських, проектних, технологічних робіт; організацію власної торгової мережі з реалізації товарів власного виробництва; інші види діяльності згідно з чинним законодавством України.

Основними клієнтами ХАЗ є сільгоспоб'єднання, колективні підприємства, промислові підприємства всіх областей України. Запчастини, двигуни до сільгосптехніки та автотранспорту, укомплектовані в ремкомплекти, постачаються у країни СНД відповідно до укладених угод.

2. Аналіз основних техніко-економічних та фінансових показників господарської діяльності підприємства

Наведені в методичній розробці дані є умовними.

З метою оцінки виробничо-господарської діяльності ХАЗ необхідно розглянути основні техніко-економічні показники діяльності підприємства за останні п'ять років (табл. 4) та проаналізувати виконання планових показників у 2012 році.

Техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності філії ХАЗ за 2008 – 2012 роки

Найменування показника	Значення за роками					Відхилення фактичного показника 2012 року			
						від базисного показника (2008 р.)		від показника попереднього року (2011 р.)	
	2008	2009	2010	2011	2012	абсолютне	відносне, %	абсолютне	відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Обсяг товарної продукції в діючих цінах, тис. грн (базовий варіант)	16 699,2	14 363,5	44 834,9	69 768,5	74 416,3				
2. Середньооблікова чисельність ПВП, осіб (базовий варіант)	1 719	1 596	1 575	1 643	1 700				
3. Середньорічний виробіток одного працівника ПВП, грн									
4. Фонд оплати праці ПВП, тис. грн (базовий варіант)	4 106,7	4 521,1	8 151,6	11 992,0	15 589,7				
5. Коефіцієнт використання виробничої потужності	0,52	0,43	0,53	0,55	0,56				
6. Середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн									
первісна	102 078	101 803	102 147	102 854	103 668				
залишкова	41 941	39 627	37 767	36 156	34 562				

Закінчення табл. 4

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7. Коефіцієнт оновлення ОВФ	0,007	0	0,006	0,009	0,010					
8. Коефіцієнт вибуття ОВФ	0,003	0,003	0,003	0,002	0,002					
9. Коефіцієнт приросту ОВФ	0,004	-0,003	0,003	0,007	0,008					
10. Коефіцієнт зносу ОВФ	0,59	0,61	0,63	0,65	0,67					
11. Фондовіддача ОВФ, грн/грн	0,16	0,14	0,44	0,68	0,72					
12. Фондомісткість продукції, грн/грн	6,11	7,09	2,28	1,47	1,39					
13. Фондоозброєність праці, тис. грн/особу	59,38	63,79	64,86	62,60	60,98					
14. Матеріальні витрати на випуск товарної продукції, тис. грн (базовий варіант)	3 907,6	3 404,1	10 715,5	17 049,2	21 472,6					
15. Матеріаломісткість продукції, грн/грн	0,23	0,24	0,24	0,24	0,29					
16. Витрати на виробництво та збут продукції, тис. грн (базовий варіант)	8 580,0	9 371,3	24 659,2	38 531,6	49 371,5					
17. Витрати на 1 грн товарної продукції, грн/грн	0,51	0,65	0,55	0,55	0,66					
18. Обсяг реалізованої продукції, тис. грн (базовий варіант)	11 297,0	10 196,0	49 832,9	72 115,5	76 641,0					
19. Чистий прибуток, тис. грн (базовий варіант)	1 926,2	212,9	21 685,4	28 398,8	22 019,6					
20. Рівень рентабельності продукції, %	22,5	2,3	87,9	73,7	44,6					

3. Аналіз використання персоналу підприємства

3.1. Аналіз кількісного та якісного складу працівників

Аналіз використання персоналу ХАЗ необхідно почати з вивчення забезпеченості підприємства та його структурних підрозділів робочою силою, її зміни за категоріями та кваліфікаційним складом.

Загальна оцінка забезпеченості ХАЗ робочою силою за категоріями персоналу та змін, що відбулися в ній за минулий період, а також аналіз структури персоналу підприємства здійснюються за даними табл. 5.

У табл. 6 наведені дані для аналізу кількісного складу персоналу ХАЗ за підрозділами.

Загальним показником рівня кваліфікації робітників є середній тарифний розряд. Дані для оцінки кваліфікаційного складу робітників основних професій, що зайняті виробництвом продукції, наведено в табл. 7.

За даними табл. 7 розрахувати середній тарифний розряд та коефіцієнт відповідності робітників кваліфікаційним вимогам.

Рівень відповідності кваліфікації робітників складності робіт, що виконуються, і робочим місцям визначається за допомогою коефіцієнта відповідності робітників кваліфікаційним вимогам ($K_{ВКВ}$):

$$K_{ВКВ} = \frac{Ч_3}{Ч_п}, \quad (1)$$

де $Ч_3$ – чисельність робітників, зайнятих на виробництві відповідно до кваліфікаційних вимог, осіб;

$Ч_п$ – потрібна чисельність робітників, осіб.

Якісний склад робітників основних професій за рівнем механізації та автоматизації праці наведено в табл. 8.

Аналіз рівня кваліфікації спеціалістів ХАЗ наведено в табл. 9.

Виконати аналіз якісного складу персоналу ХАЗ за такими ознаками, як стать (табл. 10), вік (табл. 11), стаж роботи на підприємстві (табл. 12), освіта (табл. 13).

Аналіз складу та структури персоналу ХАЗ за категоріями

Категорії персоналу	Чисельність персоналу, осіб (базовий варіант)			Відхилення фактичної чисельності персоналу 2012 р.				Питома вага, %			Відхилення фактичної структури персоналу 2012 р.	
				абсол., осіб		відносне, %						
	2004 р., факт	2005 р., план	2005 р., факт	від факту 2011 р.	від плану 2012 р.	від факту 2011 р.	від плану 2012 р.	2011 р., факт	2012 р., план	2012 р., факт	від факту 2011 р.	від плану 2012 р.
Робітники	1 132	1 135	1 171									
у тому числі:												
основні	498	511	512									
допоміжні	634	624	659									
Керівники	228	228	229									
Спеціалісти	263	263	280									
Службовці	20	17	20									
Усього ПВП								100	100	100	-	-

Аналіз кількісного складу персоналу ХАЗ за підрозділами

Підрозділи	2011 р. факт, осіб (баз. вар.)	2012 р. план, осіб (баз. вар.)	2012 р. факт, осіб (баз. вар.)	Відхилення фактичної кількості персоналу 2012 р.			
				абсолютне, осіб		відносне, %	
				від факту 2011 р.	від плану 2012 р.	від факту 2011 р.	від плану 2012 р.
Корпус 300С	57	61	58				
Корпус 300Н	133	132	134				
Цех 309	77	75	69				
Відділ 321	68	68	70				
Відділ 326	27	26	30				
Цех 351	154	157	156				
Цех 352	169	179	187				
Цех 357	102	96	105				
Цех 359	92	90	99				
Відділ 367	7	8	8				
Цех 371	52	51	57				
Цех 372	65	63	66				
Цех 374	140	139	141				
Цех 381	138	133	144				
Цех 383	6	5	5				
Корпус 420	356	360	371				
Усього по заводу							

Аналіз кваліфікаційного складу робітників основних професій ХАЗ

Тарифний розряд	2011 р. факт, осіб (баз. вар.)	2012 р. план, осіб (баз. вар.)	2012 р. факт, осіб (баз. вар.)	Відхилення фактичної кількості робітників 2012 р.			
				абсолютне, осіб		відносне, %	
				від факту 2011 р.	від плану 2012 р.	від факту 2011 р.	від плану 2012 р.
1	3	0	0				
2	15	13	11				
3	108	93	122				
4	125	110	138				
5	193	233	194				
6	54	62	47				
Усього							

Таблиця 8

Аналіз складу робітників основних професій ХАЗ за рівнем механізації та автоматизації праці

Категорії робітників	Кількість робітників, осіб		Відхилення		Питома вага, %		Зміна питомої ваги, %
	2011 р. (баз. вар.)	2012 р. (баз. вар.)	абсолютне, осіб	відносне, %	2011 р.	2012 р.	
1. Робітники, що виконують роботу вручну без застосування машин і механізмів	50	53					
2. Робітники, що виконують роботу при машинах та механізмах вручну	59	62					
3. Робітники, що виконують роботу за допомогою машин та механізмів, а також ті, що спостерігають за роботою автоматичного устаткування	389	397					
Усього					100,0	100,0	

Оцінка рівня кваліфікації спеціалістів

Критерії оцінки рівня кваліфікації	Кількість працівників, осіб		Відхилення		Питома вага, %		Зміна питомої ваги, %
	2011 р. (баз. вар.)	2012 р. (баз. вар.)	абсолютне, осіб	відносне, %	2011 р.	2012 р.	
1. Складні, багатопрофільні роботи	33	43					
2. Конкретні, спеціалізовані роботи	52	60					
3. Проста технічна допомога	178	177					
Усього спеціалістів					100,0	100,0	

Таблиця 10

Аналіз якісного складу персоналу ХАЗ за статевою ознакою

Категорії персоналу	2011 рік (баз. вар.)		2012 рік (баз. вар.)		Відхилення			
	чоловіків	жінок	чоловіків	жінок	абсолютне, чол.		відносне, %	
					чоловіків	жінок	чоловіків	жінок
1. Робітники, у тому числі:	606	526	625	546				
основні	389	109	383	129				
допоміжні	217	417	242	417				
2. Керівники	201	27	204	25				
3. Спеціалісти	35	228	43	237				
4. Службовці	1	19	3	17				
Усього ПВП								

Аналіз якісного складу персоналу ХАЗ за віковою ознакою

Вік працівників	2011 рік, осіб (баз. вар.)	2012 рік, осіб (баз. вар.)	Відхилення	
			абсолютне, осіб	відносне, %
1. До 18 років	24	19		
2. Від 18 до 21 року	53	22		
3. Від 22 до 25 років	88	68		
4. Від 26 до 35 років	130	121		
5. Від 36 до 45 років	357	380		
6. Від 46 до 55 років	412	426		
7. Від 56 до 60 років	410	518		
8. Від 61 року і більше	169	146		
Разом				

Таблиця 12

Аналіз якісного складу персоналу ХАЗ за стажем роботи на підприємстві

Стаж роботи на підприємстві	2011 рік, осіб (баз. вар.)	2012 рік, осіб (баз. вар.)	Відхилення	
			абсолютне, осіб	відносне, %
1. До 1 року	215	282		
2. Від 1 до 5 років	106	186		
3. Від 6 до 10 років	145	103		
4. Від 11 до 15 років	97	69		
5. Від 16 до 20 років	200	206		
6. Більше 20 років	880	854		
Разом				

Аналіз якісного складу персоналу ХАЗ за освітою

Освіта	2011 рік, осіб (баз. вар.)	2012 рік, осіб (баз. вар.)	Відхилення	
			абсолютне, осіб	відносне, %
1. Вища	105	138		
2. Неповна вища	6	5		
3. Середньотехнічна	442	536		
4. Середньо-спеціальна	577	569		
5. Середня	421	381		
6. Неповна середня	92	71		
Разом				

3.2. Аналіз руху і стабільності персоналу та використання робочого часу

Аналіз рівня інтенсивності зовнішнього руху та стабільності персоналу ХАЗ наведено в табл. 14.

Аналіз зовнішнього руху та стабільності персоналу ХАЗ з 2008 по 2012 рік (базовий варіант)

Показники	Роки					Абсолютне відхилення	
	2008	2009	2010	2011	2012	від базисного (2008) року	від попереднього (2011) року
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Середньооблікова чисельність ПВП, осіб	1 719	1 596	1 575	1 643	1 700		
2. Кількість прийнятих працівників, осіб	102	31	73	212	229		

1	2	3	4	5	6	7	8
3. Кількість звільнених працівників, осіб	85	154	94	144	172		
у тому числі							
за власним бажанням	13	109	28	42	76		
з дозволу адміністрації	6	1	0	15	12		
за порушення трудової дисципліни	0	9	0	1	2		
4. Чисельність працівників, що знаходяться у списках підприємства впродовж усього року, осіб	1 532	1 411	1 408	1 287	1 299		
5. Чисельність працівників, що мають стаж роботи на підприємстві п'ять і більше років, осіб	1 513	1 429	1 329	1 322	1 237		
6. Коефіцієнт обороту з прийому робочої сили							
7. Коефіцієнт обороту з вибуття робочої сили							
8. Коефіцієнт загального обороту робочої сили							
9. Коефіцієнт плинності кадрів							
10. Коефіцієнт постійності кадрів							
11. Коефіцієнт стабільності кадрів							

Аналіз причин плинності кадрів на ХАЗ здійснюється за даними табл. 15.

Таблиця 15

Аналіз причин плинності кадрів на ХАЗ

Причина	Кількість звільнених працівників, осіб (баз. вар.)		Абсолютне відхилення, осіб
	2011 р.	2012 р.	
1. Зміна місця проживання	1	0	
2. Незадоволення розміром заробітку	8	20	
3. Несвоєчасність оплати праці	19	31	
4. Незадоволення професією	2	0	
5. Використання не за спеціальністю	5	7	
6. Неприятливі умови праці	8	11	
7. Незадоволення режимом праці	9	5	
8. Незадоволення організацією праці	1	3	
9. Віддаленість місця проживання від місця роботи	0	2	
10. Відсутність можливостей службового просунення	2	4	
11. Неприятливі соціально-психологічні умови	0	5	
12. Сімейні обставини	2	0	
13. Інші причини	1	2	
Разом			

Аналіз використання робочого часу здійснюється за даними табл. 16.

Баланс робочого часу ХАЗ

Показники	2011 р. факт (баз. вар.)	2012 р. план (баз. вар.)	2012 р. факт (баз. вар.)	Відхилення факту 2012 р.			
				абсолютне		відносне, %	
				від факту 2011 р.	від плану 2012 р.	від факту 2011 р.	від плану 2012 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Календарний фонд робочого часу, людино-днів	599 695	599 695	620 500				
2. Кількість святкових і вихідних, людино-днів	170 872	169 229	175 100				
3. Номінальний фонд робочого часу, людино-днів	428 823	430 466	445 400				
4. Неявки на роботу – усього, людино-днів	54 038	54 219	71 655				
<i>відсоток від календарного фонду робочого часу, %</i>							
у тому числі							
виконання державних обов'язків	96	180	172				
<i>відсоток від календарного фонду робочого часу, %</i>							
відпустки чергові та додаткові	30 518	32 758	32 730				
<i>відсоток від календарного фонду робочого часу, %</i>							
оплачувані навчальні відпустки	1 225	1 301	969				
<i>відсоток від календарного фонду робочого часу, %</i>							
відпустки у зв'язку з вагітністю і пологами	251	164	164				
<i>відсоток від календарного фонду робочого часу, %</i>							

1	2	3	4	5	6	7	8
хвороби	16 124	14 108	15 828				
<i>відсоток від календарного фонду робочого часу, %</i>							
догляд за хворими	107	107	115				
<i>відсоток від календарного фонду робочого часу, %</i>							
інші неявки, дозволені законом	340	2 370	1 175				
<i>відсоток від календарного фонду робочого часу, %</i>							
сільгоспроботи	102	115	0				
<i>відсоток від календарного фонду робочого часу, %</i>							
адміністративні відпустки без оплати	5 206	3 116	9 343				
<i>відсоток від календарного фонду робочого часу, %</i>							
прогули та інші порушення трудової дисципліни	20	0	112				
<i>відсоток від календарного фонду робочого часу, %</i>							
цілоденні простой	49	0	11 047				
<i>відсоток від календарного фонду робочого часу, %</i>							
5. Максимально можливий фонд робочого часу, людино-днів							
6. Ефективний фонд робочого часу, людино-днів							

Показники використання робочого часу навести у табл. 17.

Таблиця 17

Показники використання робочого часу на ХАЗ

Показники	2011 р. факт	2012 р. план	2012 р. факт	Відхилення	
				від факту 2011 р.	від плану 2012 р.
1. Коефіцієнт використання календарного фонду робочого часу, %					
2. Коефіцієнт використання номінального фонду робочого часу, %					
3. Коефіцієнт використання максимально можливого фонду робочого часу, %					
4. Резерв робочого часу, людино-днів					

Аналіз внутрішньозмінних витрат робочого часу здійснюється за даними табл. 18.

Таблиця 18

Аналіз внутрішньозмінних витрат часу на ХАЗ

Показники	2011 р. факт	2012 р. план	2012 р. факт	Відхилення			
				абсолютне		відносне, %	
				від факту 2011 р.	від плану 2012 р.	від факту 2011 р.	від плану 2012 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Ефективний фонд робочого часу, людино-днів							
2. Номінальна тривалість робочого дня, годин	8,00	8,00	8,00				

1	2	3	4	5	6	7	8
3. Зміна номінальної тривалості робочого дня, годин	1,00	1,00	1,00				
у тому числі за рахунок							
понадурочних робіт (+)	0,03	0	0,18				
внутрішньо-змінних простоїв (-)	0,22	0	0,55				
непродуктивних витрат часу (-)	0,12	0	0,42				
інших причин, передбачених законом (-)	0,69	1,00	0,21				
4. Реальна тривалість робочого дня, годин	7,00	7,00	7,00				
5. Ефективний фонд робочого часу, людино-годин							
6. Календарний фонд робочого часу, людино-годин							
7. Коефіцієнт використання календарного фонду робочого часу, %							
8. Номінальний фонд робочого часу, людино-годин							
9. Коефіцієнт використання номінального фонду робочого часу, %							
10. Максимально можливий фонд робочого часу, людино-годин							
11. Коефіцієнт використання максимально можливого фонду робочого часу, %							
12. Резерв робочого часу, людино-годин							

3.3. Аналіз продуктивності праці та трудомісткості продукції

Вихідні дані для аналізу продуктивності праці на ХАЗ наведено в табл. 19.

Вихідні дані для аналізу продуктивності праці на ХАЗ

Показники	2011 р. факт	2012 р. план	2012 р. факт	Відхилення			
				абсолютне		відносне, %	
				від факту 2011 р.	від плану 2012 р.	від факту 2011 р.	від плану 2012 р.
1. Обсяг товарної продукції в діючих цінах, тис. грн (баз. вар.)	69 768,5	72 309,5	74 416,3				
2. Середньооблікова чисельність ПВП, осіб (баз. вар.)	1 643	1 643	1 700				
3. Середньооблікова чисельність робітників, осіб (баз. вар.)	1 132	1 135	1 171				
4. Середньорічний виробіток одного працівника ПВП, грн/особу							
5. Середньорічний виробіток одного робітника, грн/особу							
6. Кількість людино-днів, відпрацьованих робітниками (баз. вар.)	258 096	259 915	257 620				
7. Середньоденний виробіток одного робітника, грн/особу							
8. Середня тривалість робочого дня, годин	7	7	7				
9. Кількість людино-годин, відпрацьованих робітниками							
10. Середньогодинний виробіток одного робітника, грн/особу							

Виконати аналіз трудомісткості продукції за даними табл. 20.

Таблиця 20

Аналіз рівня трудомісткості продукції ХАЗ

Показники	2011 р., факт	2012 р., план	2012 р., факт	Відхилення			
				абсолютне		відносне, %	
				від факту 2011 р.	від плану 2012 р.	від факту 2011 р.	від плану 2012 р.
1. Обсяг товарної продукції, тис. грн							
2. Відпрацьовано працівниками, людино-годин							
3. Питома трудомісткість 1 тис. грн продукції, людно-годин/тис. грн							

3.4. Аналіз використання фонду оплати праці

Загальний аналіз використання коштів на оплату праці наведено в табл. 21.

Таблиця 21

Аналіз використання коштів на оплату праці на ХАЗ

Показники	2011 р. факт (баз. вар.)	2012 р. план (баз. вар.)	2012 р. факт (баз. вар.)	Відхилення			
				абсолютне		відносне, %	
				від факту 2011 р.	від плану 2012 р.	від факту 2011 р.	від плану 2012 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Фонд оплати праці ПВП – усього, тис. грн	11 992,0	15 066,5	15 589,7				

1	2	3	4	5	6	7	8
Фонд основної заробітної плати ПВП – усього, тис. грн	8 516,8	9 236,2	9 867,1				
Фонд додаткової заробітної плати ПВП – усього, тис. грн	2 829,8	4 382,0	4 260,4				
Інші заохочувальні та компенсаційні виплати, тис. грн	645,2	1 448,2	1 462,1				

Виконати аналіз структури фонду оплати праці працівників ХАЗ, форма представлення результатів аналізу наведена в табл. 22.

Таблиця 22

Аналіз структури фонду оплати праці працівників ХАЗ

Показники	2011 р., факт		2012 р., план		2012 р., факт		Зміна питомої ваги за фактом 2012 р. проти	
	сума, тис. грн	пит. вага, %	сума, тис. грн	пит. вага, %	сума, тис. грн	пит. вага, %	факту 2011 р.	плану 2012 р.
1. Фонд основної заробітної плати								
2. Фонд додаткової заробітної плати								
3. Інші заохочувальні та компенсаційні виплати								
Фонд оплати праці ПВП		100,0		100,0		100,0		

Подальшу деталізацію фонду оплати праці за елементами структури провести за даними табл. 23.

Аналіз фонду оплати праці ХАЗ за елементами

Показники	2011 р., факт		2012 р., план		2012 р., факт	
	тис. грн (баз. вар.)	струк- тура, %	тис. грн (баз. вар.)	струк- тура, %	тис. грн (баз. вар.)	струк- тура, %
1	2	3	4	5	6	7
1. Оплата за відрядними розцінками за прямою системою	1 735,4		1 675,0		1 764,3	
2. Оплата за відрядними розцінками за відрядно-преміальною системою	1 840,9		2 073,2		1 994,1	
3. Премії відрядникам	1 099,2		1 890,7		1 858,1	
4. Почасова оплата за тарифними ставками й окладами	3 231,8		4 384,4		4 510,5	
5. Премії почасовикам	1 293,9		1 479,0		1 551,6	
6. Доплата відрядникам за відхилення від техпроцесу	21,6		0		12,4	
7. Доплата за роботу у понадурочний час	0,2		0		0,1	
8. Оплата цілодобових і внутрішньозмінних простоїв	1,1		0		281,8	
9. Оплата чергових і додаткових відпусток	773,1		1 043,0		1 042,1	
10. Інші види заробітної плати	1 349,2		1 072,8		1 112,3	
у тому числі						
оплата нічних годин	815,1		820,1		840,5	
доплата за роботу у святкові дні	0,1		0		2,0	
надбавки за суміщення професій	208,6		215,0		223,1	
оплата часу виконання держобов'язків	1,9		4,6		4,4	
відпустки у зв'язку з навчанням	24,8		33,1		24,7	
оплата браку не з вини робітників	7,4		0		0,6	
доплата до середнього заробітку	112,1		0		1,0	
інші	579,2		0		16,1	
11. Матеріальна допомога	15,18		158,94		146,78	

1	2	3	4	5	6	7
12. Трудові та соціальні пільги	378,1		238,0		217,2	
13. Інші індивідуальні виплати	252,0		1 051,3		1 098,1	
Усього фонд оплати праці ПВП						

Для того щоб з'ясувати, наскільки обґрунтованим є зростання фонду оплати праці і наскільки грамотною є організація заробітної плати на ХАЗ, необхідно проаналізувати показники використання коштів на оплату праці за даними табл. 24.

Таблиця 24

Аналіз забезпеченості заробітної плати товарною продукцією та прибутком

Показники	2011 р.	2012 р.	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
1. Обсяг товарної продукції в діючих цінах, тис. грн				
2. Чистий прибуток, тис. грн (баз. вар.)	28 398,7	22 019,5		
3. Фонд оплати праці ПВП, тис. грн				
4. Обсяг товарної продукції на 1 грн заробітної плати, грн/грн				
5. Сума прибутку на 1 грн заробітної плати, грн/грн				

3.5. Аналіз підготовки і підвищення кваліфікації кадрів

Одним із найбільш вагомих мотивуючих до продуктивної праці чинників є всебічний розвиток персоналу. Аналіз підготовки і підвищення кваліфікації кадрів та витрат на професійний розвиток персоналу ХАЗ здійснюється за даними табл. 25.

3.6. Оцінка стану умов праці на ХАЗ

Оцінку стану умов праці в ХАЗ здійснюється за даними табл. 26.

Аналіз підготовки та підвищення кваліфікації працівників ХАЗ

Вид навчання	Кількість працівників, охоплених професійним розвитком				Витрати на професійний розвиток персоналу			
	2011 р., осіб (баз. вар.)	2012 р., осіб (баз. вар.)	Відхилення		2011 р., тис. грн (баз. вар.)	2012 р., тис. грн (баз. вар.)	Відхилення	
			абсолютне, осіб	відносне, %			абсолютне, тис. грн	відносне, %
1. Початкова професійна підготовка	12	0			1,52	0		
2. Перепідготовка	30	11			0,40	0,33		
у тому числі								
навчання у зв'язку з пере-профілюванням	3	2			0,02	0,08		
оволодіння другою професією	27	9			0,40	0,25		
3. Підвищення кваліфікації робітників	156	103			0,35	0,34		
у тому числі: ПТК (підвищення розрядів)	54	39			0	0		
КЦП (курси цільового призначення)	102	64			0,35	0,34		
4. Підвищення кваліфікації керівників і спеціалістів	13	7			1,12	0,65		
Разом								

Аналіз стану умов праці на ХАЗ

Назви показників	2011 р., осіб (баз. вар.)		2012 р., осіб (баз. вар.)		Відхилення			
					абсолютне, осіб		відносне, %	
	весь персонал	з них жінок	весь персонал	з них жінок	весь персонал	з них жінок	весь персонал	з них жінок
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Облікова кількість штатних працівників на 31 грудня звітного року, усього	1 643	800	1 700	825				
2. Працівники, які зайняті в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам (за результатами атестації робочих місць за умовами праці)	691	82	661	81				
з них працюють в умовах перевищення гранично допустимих рівнів концентрації шкідливих факторів виробничого середовища і трудового процесу:								
шкідливих хімічних речовин 1, 2 та 3-4 класу небезпеки	52	37	52	37				
пилу переважно фіброгенної дії	639	45	135	32				
вібрації (загальної та локальної)	81	11	80	9				
шуму, інфразвуку, ультразвуку	666	58	580	40				
мікроклімату в приміщенні (температури повітря, швидкості руху повітря, відносної вологості повітря, інфрачервоного випромінювання)	15	0	15	0				

1	2	3	4	5	6	7	8	9
робочої пози	58	0	56	0				
напруженості праці	60	0	60	0				
3. Облікова кількість штатних працівників, яким на 31 грудня звітного року								
За роботу зі шкідливими та важкими умовами праці за результатами атестації робочих місць надаються								
додаткові відпустки згідно зі Списком*	691	82	661	85				
скорочений робочий тиждень згідно з Переліком**	28	0	26	2				
доплати за умови праці	691	82	661	85				
За роботу зі шкідливими умовами праці з метою профілактики безкоштовно надається молоко або інші рівноцінні продукти харчування	339	82	380	85				
Мають право на пенсію на пільгових умовах відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення"	X	X	X	X				
за Списком № 1	42	2	42	2				
за Списком № 2	230	52	230	54	0	+2	0	+3,8

Примітки:

*Список виробництв, цехів, професій і посад зі шкідливими і важкими умовами праці, зайнятість працівників на роботах в яких дає право на щорічну додаткову відпустку.

**Перелік виробництв, цехів, професій і посад зі шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на скорочену тривалість робочого тижня.

Рекомендована література

Основна

Економічний аналіз : навч. посібн. / за ред. М. Чумаченко. – К. : КНЕУ, 2003. – 556 с.

Економічний аналіз : навч. посібн. / за ред. Ф. Бутинця. – Житомир : Рута, 2003. – 680 с.

Економічний аналіз : навч. посібн. / Кожанова Є. П., Отенко І. П., Серікова Т. М. та ін. – 3-тє вид., допрац. і доп. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. – 344 с.

Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник для студ. вищ. навч. закладів / Є. В. Мних. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 465 с.

Прокопенко І. Ф. Методика і методологія економічного аналізу : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закладів / І. Ф. Прокопенко, В. І. Ганін. – К. : ЦУЛ, 2008. – 429 с.

Пястолов С. М. Экономический анализ деятельности предприятия : учебн. пособ. / Пястолов С. М. – М. : Академический Проспект, 2002. – 572 с.

Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібн. / Г. В. Савицька. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2007 . – 668 с.

Додаткова

Анализ хозяйственной деятельности предприятия : учебн. пособ. / [Л. Л. Ермолович, Л. Г. Сивчик, Г. В. Толкач и др.] ; под общ. ред. Л. Л. Ермолович. – Мн. : ООО "Интерпрессервис", УП "Экоперспектива", 2001 – 572 с.

Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства : навч. посібн. / В. П. Шило, Н. І. Верхоглядова, С. Б. Ільїна та ін. – К. : Кондор, 2005 . – 238 с.

Баканов М. Теория экономического анализа : учебник / Баканов М. – 4-е изд. – М. : Финансы и Статистика, 2000. – 416 с.

Болюх М. Збірник задач з курсу "Економічний аналіз" / Болюх М. – К. : КНЕУ, 2002. – 352 с.

Гинзбург А. И. Экономический анализ / А. И. Гинзбург. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2008. – 208 с.

Господарський кодекс України від 09.01.2007 р. № 549-V // Відомості Верховної Ради. – 2007. – № 12.

Доля В. Т. Экономический анализ : учебн. пособ. для студ. высш. учебн. заведений / В. Т. Доля. – 2-е изд., перераб. и доп. – К. : Кондор, 2007. – 223 с.

Жолонский Е. Финансово-экономический анализ бизнеса промышленных компаний / Е. Жолонский. – Х. : Фактор, 2007. – 315 с.

Иваниенко В. В. Финансовый анализ : учебн. пособ. / Иваниенко В. В. – 2-е изд. – Х. : ИД "Инжэк", 2003. – 176 с.

Каноны рынка и законы экономики : [монография] / А. И. Амоша, Е. Т. Иванов, Н. Д. Прокопенко и др. ; НАН Украины, Ин-т экон. промышленности. Кн. 8 : Экономическое проектирование. – Донецк : [б. и.], 2005. – 547 с.

Кіндрацька Г. І. Економічний аналіз: теорія і практика : підручник / Г. І. Кіндрацька, М. С. Білик, А. Г. Загородній ; за ред. А. Г. Загороднього. – Львів : Магнолія Плюс, 2006. – 426 с.

Костырко Л. А. Диагностика потенциала финансово-экономической устойчивости предприятия : монография / Л. А. Костырко ; Восточно-украинский нац. ун-т им. Владимира Даля. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х. : Фактор, 2008. – 327 с.

Литвин Б. М. Фінансовий аналіз : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закладів / Б. М. Литвин, М. В. Стельмах ; Терноп. нац. екон. ун-т. – К. : Хай-Тек Прес, 2008. – 335 с.

Мішина С. В. Аналіз у галузях виробництва і послуг : навч. посібн. / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин ; Харківський національний економічний університет. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 239 с.

Отенко І. П. Аналіз та оцінка стратегічного потенціалу підприємства : наук. вид. / І. П. Отенко, Л. М. Малярець, Г. А. Іващенко ; Харківський національний економічний університет. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 347 с.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. за № 27/4248 // Національні положення (станданти) бухгалтерського обліку. Нормативна база. Нова редакція. – Х. : Курсор, 2008. – С. 132–142.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Баланс". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.06.1999 р. за № 391/3684 // Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Нормативна база. Нова редакція. – Х. : Курсор, 2008. – С. 18–29.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.06.1999 р. за № 391/3684 // Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Нормативна база. Нова редакція. – Х. : Курсор, 2008. – С. 29–38.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18.05.2000 р. за № 288/4509 // Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Нормативна база. Нова редакція. – Х. : Курсор, 2008. – С. 58–68.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи". Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02.11.1999 р. за № 750/4043 // Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Нормативна база. Нова редакція. – Х. : Курсор, 2008. – С. 68–76.

Прокопенко И. Ф. Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятий с применением ПК : учебн. пособ. для студ. высш. учеб. завед. / И. Ф. Прокопенко, В. И. Ганин, В. В. Москаленко ; Харьк. нац. пед. ун-т им. Г. С. Сковороды. – К. : Центр учебной литературы, 2006. – 335 с.

Прыкин Б. В. Экономический анализ предприятия : учебник для вузов / Прыкин Б. В. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 360 с.

Теорія економічного аналізу : навч. посібн. / Є. К. Бабець, М. І. Горлов, С. О. Жуков та ін. – К. : Професіонал, 2007. – 379 с.

Шубіна С. В. Економічний аналіз : практикум / С. В. Шубіна, Ж. І. Торяник. – К. : Знання, 2007. – 230 с.

Экономический анализ / под ред. М. Баканова. – М. : Финансы и Статистика, 2002. – 656 с.

Экономический анализ: ситуации, тесты, примеры, задачи, выбор оптимальных решений, финансовое прогнозирование : учебн. пособ.

/ под ред. М. И. Баканова, А. Д. Шеремета. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 656 с.

Ресурси мережі Internet

ЛигаБизнесИнформ. – Режим доступа : www.liga.net.

Налоги и бухгалтерский учет. – Режим доступа : basa.tav.kharkov.ua.

Нормативные акты Украины. – Режим доступа : www.nau.kiev.ua.

Право. Украина. – Режим доступа : www.legal.cov.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html.

Сервер Верховной Рады Украины. – Режим доступа : portal.rada.gov.ua.

Украинское право. – Режим доступа : www.ukrpravo.com.

Зміст

Вступ	3
Модуль 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності	4
Модуль 2. Техніко-економічний і фінансовий аналіз	6
Комплексне завдання "Оцінка виробничо-ресурсного потенціалу і використання персоналу на Харківському агрегатному заводі	6
1. Загальна характеристика підприємства, його структура та призначення	6
2. Аналіз основних техніко-економічних та фінансових показників господарської діяльності підприємства	6
3. Аналіз використання персоналу підприємства	9
3.1. Аналіз кількісного та якісного складу працівників	9
3.2. Аналіз руху і стабільності персоналу та використання робочого часу	15
3.3. Аналіз продуктивності праці та трудомісткості продукції	21
3.4. Аналіз використання фонду оплати праці	23
3.5. Аналіз підготовки і підвищення кваліфікації кадрів	26
3.6. Оцінка стану умов праці на ХАЗ	26
Рекомендована література	30

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Практичні завдання
до самостійної роботи з навчальної дисципліни**

"ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ"

**для студентів напряму підготовки
6.030505 "Управління персоналом та економіка праці"
денної форми навчання**

Укладач **Кожанова Євгенія Пилипівна**

Відповідальний за випуск **Гавкалова Н. Л.**

Редактор **Семенова І. М.**

Коректор **Пушкар І. П.**

План 2013 р. Поз. № 153.

Підп. до друку Формат 60 × 90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 2,25. Обл.-вид. арк. 2,81. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*

**Практичні завдання
до самостійної роботи
з навчальної дисципліни
"ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ"
для студентів напряму підготовки
6.030505 "Управління персоналом та економіка праці"
денної форми навчання**